

پیش‌بسته‌بندی

مقدمه

در حوزه پیش‌بسته‌بندی استانداردهای ملی ایران به شماره ۱۶۳۸۱ و ۲۱۷۵۹ در یکصد و شانزدهمین اجلاس شورای عالی استاندارد در تاریخ ۱۴۰۱/۰۹/۰۵، اجباری گردیدند. موضوع این استانداردها ارائه الزامات برچسب‌گذاری و مشخصه‌های اندازه‌شناختی برای فرآورده‌های از پیش بسته‌بندی شده (کالا یا اجناس پیش‌بسته‌بندی) بوده و هدف‌شان، تعیین هویت فرآورده، نحوه اظهار مسئولیت‌پذیری برای یک محصول پیش‌بسته‌بندی و الزامات در خصوص کمیت فرآورده در پیش‌بسته‌بندی می‌باشد. این استاندارد برای پیش‌بسته‌بندی‌ها با کمیت نامی ثابت وزن، حجم، طول، سطح یا تعداد و فرآورده‌های با کمیت نامی تصادفی کاربرد دارد.

تعاریف

کمیت خالص: کمیت فرآورده مشخص در پیش‌بسته‌بندی، به جز ماده بسته‌بندی است.

کمیت نامی: کمیت فرآورده در یک پیش‌بسته‌بندی که روی برچسب اظهار می‌شود و با عناوینی مانند کمیت خالص، محتویات خالص، جرم خالص یا حجم خالص نیز بیان می‌شود.

ماده بسته‌بندی: همه اجزای پیش‌بسته‌بندی که پس از استفاده از فرآورده کنار گذاشته می‌شود.

پیش‌بسته‌بندی: مورد منفرد، برای ارائه به یک مصرف‌کننده، شامل یک فرآورده و ماده بسته‌بندی که قبل از عرضه شدن آن برای فروش، آماده شده و در آن، فرآورده مقداری از پیش تعیین شده‌ای دارد. کمیت واقعی فرآورده تا زمان بازکردن ماده بسته‌بندی نباید قابل تغییر باشد.

پیش‌بسته‌بندی گمراه‌کننده: این پیش‌بسته‌بندی به گونه‌ای شکل می‌گیرد، نشانه‌گذاری می‌شود یا پر می‌شود که امکان دارد یک مصرف‌کننده را در مورد کمیت فرآورده داخل آن گمراه نماید.

خطای T₁: اگر کمبود کمیت فرآورده اندازه‌گیری شده، بیشتر از میزان رواداری مجاز در استاندارد باشد، نمونه دارای خطا T₁ است.

خطای T₂: اگر کمبود کمیت فرآورده اندازه‌گیری شده، بیشتر از دو برابر رواداری مجاز در استاندارد باشد، نمونه دارای خطا T₂ است.

الزامات میانگین: میانگین کمیت خالص فرآورده در بسته‌ها در یک بهر بازرسی، باید حداقل مساوی کمیت نامی باشد. اگر کمتر از آن باشد، نمونه دارای کم‌فروشی است.

شناسایی فرآورده

بسته‌بندی باید نمایانگر هویت فرآورده روی پنل اصلی نمایش باشد که حداقل باید به یکی از اشکال زیر باشد:

۱- نام فرآورده به صورت کاملاً مشخص و بدون ابهام ذکر شود و در صورت وجود الزام قانونی، برای ذکر نام فرآورده مطابق آن عمل شود.

۲- اگر الزام قانونی برای نام وجود نداشته باشد، نام عمومی یا معمول که به واسطه آن، فرآورده شناخته می‌شود، ذکر شود.

۳- در صورت غیرمعمول بودن نام، استفاده از نام عام یا هرگونه اصطلاح توصیفی مناسب با آن فرآورده ذکر شود. به طور مثال می‌توان از عکس فرآورده به صورت واضح استفاده نمود.

پنل اصلی نمایش

قسمتی از یک پیش‌بسته‌بندی که تحت شرایط عادی عرضه برای فروش، قابل رویت باشد. کمیت نامی بدون درج رواداری و هویت فرآورده در آن قسمت درج می‌شود. این اطلاعات باید واضح، پررنگ و به راحتی قابل خواندن و فهم باشد. همچنین باید به شکل یکی از زبان‌های رسمی کشور مورد فروش باشد.

نکته: حذف رواداری در کمیت نامی به معنای در نظر نگرفتن رواداری نیست و مطابق با استاندارد ملی مربوط حد مذکور توسط آزمونگر محاسبه و حتی ضرایب تصحیح نیز برای احتمال وجود خطا در نظر گرفته می‌شود و این حذف به عنوان اعلام برای کمیت خالص بر روی بسته‌بندی است.

مطابق تصویر زیر در بسیاری از کشورهای دنیا بر روی بسته‌بندی محصولات فقط کمیت خالص (بدون درج رواداری) با اندازه فونت مناسب در بخشی از بسته‌بندی که به طور واضح قابل رویت باشد، درج می‌شود.

اظهار مسئولیت برای یک پیش‌بسته‌بندی

نام و نشانی کامل فیزیکی تولیدکننده، بسته‌بندی‌کننده، توزیع‌کننده، واردکننده و صادرکننده یا فروشنده مسئول در ارتباط با بسته‌بندی باید به گونه‌ای باشد که اظهار موقعیت آن به آسانی قابل خواندن و فهم باشد.

نمونه‌ای از پیش‌بسته‌بندی در سطح بین‌المللی فاقد رواداری

عملیات گمراه کننده:

برچسب روی یک پیش بسته بندی نباید در بردارنده هرگونه اطلاعات یا عبارتهای ابهام آمیز احتمالی برای گمراه کردن یک خریدار باشد و سطح پرکردن فرآوردهها در یک پیش بسته بندی نباید به گونه ای باشد که خریدار در مورد کمیت فرآورده دچار اشتباه شود.

اظهاریه های کمیت

کمیت نامی باید به شکل بزرگترین واحد یکای کل، جرم، حجم، طول، سطح یا ترکیبی از این یکاها در سیستم ده دهی باشد. یکای اندازه گیری باید به صورت واژه یا علامت بیان شود. یک فاصله باید برای جدا کردن عدد از یکای اندازه گیری، مورد استفاده قرار گیرد. برای تعیین کمینه ارتفاع مورد نظر در اظهار کمیتها از جدول زیر استفاده شود.

کمینه ارتفاع مورد نظر در اظهار کمیتها

حد اقل ارتفاع اعداد و حروف به میلی متر	کمیت نامی (C)
۲	$C < 50 \text{ g(mL)}$
۳	$50 \text{ g (mL)} < C \leq 200 \text{ g(mL)}$
۴	$200 \text{ g(mL)} < C \leq 1 \text{ kg(L)}$
۶	$1 \text{ kg(L)} < C$

اظهار کمیت، بسته به نوع ماهیت فرآورده باید به یکی از صورتهای زیر باشد:

۱. برحسب یکاهای حجم، در صورت مایع بودن فرآورده؛
  ۲. برحسب یکاهای جرم، در صورت جامد، گازی یا گازی آبگون بودن فرآورده؛
  ۳. برحسب یکاهای جرم، حجم یا هردو، چنانچه فرآورده نیمه جامد یا چسبناک باشد؛
  ۴. به صورت شمارش، چنانچه شمارش استفاده می شود باید به وضوح به عنوان اظهار کمیت، قابل شناسایی باشد، مانند ۵۰ کبریت.
  ۵. برای همه یکاهای اندازه گیری به جز جرم و فرآورده های فروخته شده براساس تعداد کمیت فرآورده باید در دمای مرجع 20°C بیان شود.
- در فرآورده های منجمد باید کمیت در دمای تعیین شده توسط تولیدکننده، برای حفظ ترکیب یا محتویات مواد باشد و به طور عادی دمای مرجع نایستی روی برچسب نشان داده شود.